

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
1616763-199075-GMT

Bijlage(n)

-

Uw kenmerk
159856.306u

Datum 11 december 2019
Betreft Commissiebrief Eerste Kamer inzake Implementatie nieuwe donorwet

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Geachte voorzitter,

Hierbij reageer ik graag op de aanvullende vragen van de **PVV-fractie** waarbij de leden van de **FVD-fractie** zich hebben aangesloten. De leden van de beide fracties vragen of potentiële donoren niet eenzijdig worden voorgelicht, met name vragen zij waarom er op de websites van het Donorregister en de NTS niet expliciet wordt vermeld dat over 'donatie na overlijden' en 'hersendood' verschil van inzicht bestaat, niet alleen in de samenleving ('burgers die sceptisch zijn over de hersendood'), maar ook in de medische wetenschap?

Ik begin met op te merken dat verschil van inzicht over de dood niet hetzelfde is als verschil van inzicht over 'donatie na overlijden' en 'hersendood'. Laatstgenoemde zaken hebben specifiek betrekking op de *medische procedures* rond orgaandonatie. Ik hecht er aan om opnieuw te wijzen op het feit dat er binnen de medische wetenschap consensus bestaat over de wijze waarop de hersendood wordt vastgesteld en dat de patiënt dan medisch gezien – en daarmee wettelijk - overleden is. Het door de leden genoemde verschil van inzicht in de medische wetenschap over donatie na overlijden op basis van de hersendood is er simpelweg niet. Ik wil dat daarover duidelijkheid bestaat.

Het is mij bekend dat er verhalen rondgaan, met name online, over patiënten waarbij de hersendood zou zijn vastgesteld en die later weer zijn hersteld, maar deze gevallen berusten in het beste geval op een misverstand. Voor de helderheid: als het hersendoodprotocol volledig is doorlopen en de patiënt hersendood is verklaard, is deze overleden. Er zijn geen gevallen bekend van personen die bijkwamen nadat het hersendoodprotocol bij hen volledig was doorlopen. Dit geldt ook voor personen die langdurig beademd zijn na vaststelling van hersendood: geen van hen kwam weer bij en werd beter. Wel zijn er gevallen bekend waarbij er in de communicatie met familie verwarring is ontstaan door bijvoorbeeld het vroegtijdige gebruik van de term hersendood.

Dat gezegd hebbende kan ik mij vinden in het in mijn eerdere correspondentie met uw Kamer aangehaalde advies van de Reclame Code Commissie om in de voorlichting toe te lichten wat het medische perspectief op de dood inhoudt.

Zoals uiteengezet in mijn eerdere correspondentie met uw Kamer, is dat ook wat ik doe. Op de websites van het Donorregister en de NTS staan de procedures rond het vaststellen van de dood bij orgaandonatie toegelicht, inclusief een infographic.

In mijn brief van 5 november 2019¹ heb ik inderdaad gezegd dat ik besef en accepteer dat er geen eenduidige definitie van de dood bestaat waarin iedereen zich kan vinden. Wat ik daarmee wil zeggen is dat ik erken dat er – naast het medische perspectief – andere perspectieven of niveaus bestaan van waaruit de dood begrepen kan worden, vaak ingegeven door levensbeschouwelijke overtuigingen. Ter illustratie: voor de één wordt de betekenis van het begrip bepaald door de vraag in hoeverre er nog sprake is van een *persoon*: iemand met het vermogen om zelfbewust beslissingen te nemen en een leven “te hebben”. Voor een ander is de aanwezigheid van sommige of alle biologische (lichaams-)functies bepalend of de mate waarin deze zelfstandig (dus zonder externe hulp van een machine) aanwezig zijn. En voor een derde hangt het begrip van de dood samen met hoe het bewustzijn wordt begrepen of waar dit wordt gelokaliseerd. Door dit te erkennen wil ik aangeven dat het elke burger vrij staat om welke opvatting dan ook over de dood te huldigen, en indien gewenst dat te vertalen in een ‘nee’-registratie.

Maar – en ik vind het belangrijk om dit nogmaals te onderstrepen – ik zie het niet als mijn taak om feitelijk of objectief niet onderbouwde of te onderbouwen stellingnames over de medische procedure bij orgaandonatie over het voetlicht te brengen. Dat is de reden dat ik mij in de voorlichting zoals eerder toegelicht beperk tot de opvatting zoals die door de wet en de daarin genoemde medische wetenschap wordt voorgeschreven.

Hoogachtend,

de minister voor Medische Zorg
en Sport,

Bruno Bruins

---

¹ Kamerstukken I 2018/19, 33 506, AF.